

„Így működik a történelem. Az emberek értelemhálót szőnek, és tiszta szívükből hisznek benne, a háló azonban előbb-utóbb felfeslik, és visszanezve már nem is értjük, hogy vehette ezt bárki is komolyan. A mai eszünkkel keresztes hadba vonulni az üdvözülés reményében örütségnek tűnik. A hidegháború még ennél is nagyobb örütségnek. Hogy voltak képesek néhány évtizeddel ezelőtt az emberek a nukleáris holokausztot kockáztatni, csak mert hittek a kommunista mennyországban? És lehet, hogy száz év múlva a mi demokráciába és emberi jogokba vetett hitünk is éppily felfoghatatlan lesz az utódaink számára.”

(Yuval Noah Harari)

BEVEZETÉS

Jelentős gazdasági és társadalmi fordulatokhoz érkezett el világtörténelmünk: a manapság negyedik ipari forradalomnak nevezett átalakulás alapjaiban változtatja meg a gazdaság szerkezetét, miközben az éppen tomboló pandémiás helyzet az elmúlt évtizedek liberális/neoliberális értékrendi keretben felépített politikai rendszerét állítja egyre nagyobb kihívások elé. A két folyamat egymástól elválaszthatatlan.

A közlekedés és információtechnológia fejlődésével egyre kisebb lett világunk, s a ma gyermekei előtt már viktoriánus kori romantikus meseként jelenik meg Verne örökérvényű regénye, a *80 nap alatt a Föld körül*, miközben a napi realitás az, hogy egy információ akár 80 másodperc alatt megkerülheti a Földet. Ez a keret a világgazdasági rendszer soha nem látott globalizálódását hozta magával, ma már egy nemzetállam esetében elképzelhetetlen, hogy kivonja magát ennek hatása alól. A technológia olyan ütemben fejlődik, ami néhány évtizede még elképzelhetetlen volt, a verseny időtávja évekről hónapokra, hetekre, napokra, sőt bizonyos kritikus esetekben akár órákra szűkül. Ez kettős kihívás elé állítja a globális versenyben érvényesülni kívánó államokat a foglalkoztatás és az oktatás területén.

Jelen külöszámunkban ezt a kettős kihívást kívánjuk körbejárni. A gazdasági versenyben történő érvényesülés során - meglátásunk szerint - elsőrendű fontosságú az adott nemzetállam munkaerőpiacának helyzete, a munkaerőpiac alkalmazkodási potenciálja, az, hogy a szinte napi gyakorisággal megjelenő új technikákat milyen gyorsan és alaposan tudják átvenni a szereplők. Ez kifejezett fontosságot helyez az Európai Unióban már hosszú évekkal ezelőtt központi kérdéssé tett „Life Long Learning” kérdéskörére, és a felnőttképzés ezzel összhangban történő átalakítására.

Ez a típusú képzés azonban az érvényesüléshez szükséges készségeknek csak egy részét fedi le. Az elmúlt évtizedek eseményei egyre inkább rávilágítanak arra, hogy a folyamatosan változó világban történő talpon maradáshoz nem elegendő a legújabb technikák ismerete és a változásokhoz való gyors alkalmazkodás képessége, hanem egy stabil értékrendi keret kialakítása is elsőrendű fontosságú. Enélkül a megfelelő tájékozódás és az érvényesülés ma már elképzelhetetlen.

Mind a világgazdasági, mind a politikai rend átalakulóban van. Az elkövetkező évtizedekben meglátásunk szerint jelentős változásoknak lehetünk majd szemtanúi. Jelen különszámban ezen változások előszeleit kívánjuk számba venni: azon hatásokat, amelyek már ma is érzékelhetők Magyarországon és világszerte. Reméljük, összeállításunkkal az erről folytatott vitához hozzá tudunk járulni.

Budapest, 2020. december 8.

Vertetics Ádám
vendégszerkesztő